

OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

z dnia 13 czerwca 2014 r.

**w przedmiocie projektu założeń projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania
cywilnego oraz niektórych innych ustaw**

Krajowa Rada Sądownictwa, po zapoznaniu się z tekstem przedłożonego jej do zaopiniowania projektu założeń projektu ustawy o zmianie ustawy – Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw wyraża swoją aprobatę dla proponowanego kierunku zmian legislacyjnych.

Rada podziela tym samym sformułowaną przez projektodawcę diagnozę, wskazującą na przyczyny stosunkowo niskiej efektywności obecnie funkcjonującego systemu abstrakcyjnej kontroli postanowień wzorców umownych. Założone zatem cele projektu jakimi są; zwiększenie efektywności eliminacji z obrotu postanowień wzorców uznanych za niedozwolone, jak również ograniczenie zjawiska nadużywania w praktyce tej prawnej formy ochrony w istocie zbiorowego interesu konsumentów i w konsekwencji zmniejszenie liczby spraw wpływających do Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, Rada uznaje za właściwe.

W tym też kontekście zwłaszcza postulat ograniczenia zakresu podmiotów czynnie legitymowanych do inicjowania postępowania w sprawach o uznanie postanowień wzorca za niedozwolone Rada uznaje za prawidłowy.

Zdaniem Krajowej Rady Sądownictwa ryzykowna jest jednak propozycja samej zmiany trybu postępowania w sprawach o uznanie postanowień wzorca za niedozwolone na nieprocesowy. Zważyć należy bowiem na treść przepisu art. 510 kpc, albowiem konieczność stosowania tej regulacji nie będzie sprzyjać ograniczeniu podmiotów uczestniczących w postępowaniu – o co min. chodzi projektodawcy - a wręcz stworzy ryzyko niepomiernego poszerzenia ich kręgu. W przepisie tym mowa jest bowiem o „osobach zainteresowanych” i o obowiązku sądu do ich wzywania do udziału w postępowaniu. Sąd zobligowany jest zatem do

poszukiwania takich osób z wszelkimi konsekwencjami procesowymi związanymi z samym poszukiwaniem wszystkich „zainteresowanych” jak i konsekwencjami niewezwania nawet niektórych z nich. A konsekwencje te są restrykcyjne, co przewiduje art. 524 § 2 kc, czyli prawo żądania wznowienia postępowania przez zainteresowanego nie uczestniczącego w postępowaniu.

Rada zwraca uwagę, że podany w uzasadnieniu argument w postaci „publicznego charakteru sprawy” mający przemawiać za celowością uzasadniania z urzędu orzeczeń w przedmiocie stwierdzenia abuzywności postanowień wzorca umownego, jest nieprzekonywający. Zasada postępowania sądowego w tym także nieprocesowego jest uzasadnianie orzeczeń na wniosek. Zgłoszony przez projektodawcę postulat byłby zatem od tej zasady odstępstwem. W wielu postępowaniach i orzeczeniach wydawanych w postępowaniu nieprocesowym występuje interes publiczny, co skłoniło ustawodawcę do zwiększenia aktywności sądu orzekającego (art. 543, art. 554¹, art. 570, art. 626 § 2 i art. 670 k.p.c). Jednakże samo występowanie pierwiastka odpowiadającego, w mniejszym lub większym zakresie, pojęciu „publicznego charakteru sprawy”, nie może stanowić wystarczającego argumentu do nałożenia obowiązku sporządzania uzasadnień orzeczeń z urzędu. Jest oczywiste, że terminowość sporządzania uzasadnień orzeczeń jest jednym z czynników sprzyjających realizacji nakazu rangi konstytucyjnej, jakim jest sprawność postępowania sądowego (art.45). Bezdyskusyjne jest, że pisemne motywy jakimi kierował się sąd przy wydaniu orzeczenia są konieczne tam, gdzie uczestnik postępowania tego żąda, albo wynika to po prostu z uruchomienia procedury odwoławczej. Tam jednak gdy sama treść orzeczenia ma wystarczającą wartość informacyjną, obligowanie sądu do formułowania szczegółowych motywów bez wniosku uczestników postępowania byłoby zbędnym obciążeniem sędziego, a zatem pogłębiałyby zjawisko przewlekłości postępowań. W tym też kontekście Rada ocenia zgłoszoną przez projektodawcę propozycję jako niekonstruktywną i zbędną.